

นโยบายที่ ๑๐ ผู้เรียนเรียนรู้และมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn) ด้วยการจัดการอาชีวศึกษาระดับวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา มีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพได้ทันต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๑) การวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายฯ

ผู้สอนและผู้เรียนให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายฯ โดยบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่ มีการสำรวจความต้องการพัฒนาอาชีพของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาด้านอาชีพตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ขยายเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งระดับชุมชน ระดับภูมิภาคและระดับประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหน่วยงานจัดหางานในระดับจังหวัดเพื่อการเชื่อมต่อและพัฒนางานให้ต่อเนื่องยั่งยืน เพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นเบื้องต้น ดำเนินโครงการแนะแนวอาชีพ เพื่อการศึกษาและการมีงานทำ ทั้งนี้ ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิดในการทำงานของนักเรียน พัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพให้นักเรียน ตลอดจนจัดหาตลาดแรงงานให้นักเรียนเมื่อจบการศึกษา

๒) ผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายฯ

๑. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU การจัดการศึกษาร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อการมีงานทำ และประชาสัมพันธ์โครงการให้นักเรียนในสังกัด มีการจัดการอาชีวศึกษาระดับวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็น ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในทุกมิติ ยกระดับการขับเคลื่อนความร่วมมือกับภาคเอกชน ตัวอย่างผลการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU การจัดการศึกษาร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อการมีงานทำ สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด ระหว่าง วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด บริษัท ไบเนอรี่ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด สำนักงานจัดหางานจังหวัดร้อยเอ็ด และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU

๒. การจัดการสัมมนาสร้างเครือข่ายการแนะแนวอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงานกิจกรรมสร้างเครือข่ายการแนะแนวอาชีพแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแนะแนวอาชีพ เปิดโลกทัศน์แห่งการศึกษา และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในสถานศึกษา ให้สามารถวางแผนการศึกษาต่อหรือเข้าสู่อาชีพได้อย่างเหมาะสม

การสัมมนาสร้างเครือข่ายการแนะแนวอาชีพ

๓. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน เช่น “โครงการอิมทอสมองใส ใส่ใจวิถีพอเพียง” โดยมุ่งให้เกิดผลกับนักเรียนโดยตรง คือนักเรียนสามารถปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ เลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหาร และสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง สร้างรายได้จากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และได้รับการส่งเสริมด้านโภชนาการ ซึ่งโครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนและภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๖๓ ซึ่งมีการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำ ส่งผลให้ นักเรียนได้ฝึกอาชีพตามความพอใจและความถนัด มีรายได้ระหว่างเรียนและสามารถนำไปประกอบอาชีพต่อได้เมื่อจบการศึกษา

โครงการอิม ทอสมองใส ใส่ใจวิถีพอเพียง อย่างยั่งยืน

๔. มีกรอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้กับผู้เรียนในพื้นที่ เน้นแนวในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต การมีงานทำ และการแนะแนวศึกษาต่อ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ และขับเคลื่อนโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ สร้างความตระหนักรับรู้เรื่องของทักษะด้านอาชีพ ให้โรงเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์จากวัสดุที่มีในชุมชน นำมาประยุกต์และประดิษฐ์เป็นของใช้ที่มีประโยชน์หรือนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ และส่งเสริมเข้าร่วมการประกวดทักษะอาชีพนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนทำงานหารายได้ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน เพื่อช่วยผู้เรียนและประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือนและอาจสร้างเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวได้ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ รูปแบบการขาย โดยการจัดการอบรมดิจิทัลชุมชน ให้กับผู้เรียนในพื้นที่ ได้เรียนรู้การขายออนไลน์และการสร้างแรงจูงใจในการซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการอื่น ๆ ด้วยหลักสูตร “e-commerce”

๕. ขับเคลื่อนโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นเบื้องต้น ดำเนินโครงการแนะแนวอาชีพ เพื่อการศึกษาและการมีงานทำ โดยจัดทำโครงการกิจกรรมการแนะแนวโลกอาชีพเพื่อการศึกษาต่อและมีการมีงานทำ ซึ่งเป็นรูปแบบอบรมเชิงปฏิบัติการให้นักเรียนเข้าฐานฝึกตามฐานการเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐาน ได้แก่ ฐานช่างตัดผม, ฐานช่างเสริมสวย, ฐานการตัดเย็บเสื้อผ้า และ ฐานวาดแผนไทย จัดทำโครงการฝึกอบรมอาชีพ (ศูนย์ซ่อมสร้าง fix it center) การจัดหลักสูตรระยะสั้น เช่น ช่างตัดผม ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ช่างซ่อมแอร์ รวมถึงมีการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านการจัดธุรกิจ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปต่อยอดในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต

๖. สร้างความร่วมมือระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, บริษัทมิตรผล, SCG, Toyota เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงระหว่างเรียน มีรายได้เสริมระหว่างเรียน เพิ่มโอกาสเรียนจบมีงานทำ

๗. บูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ดำเนินการจัดโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสในการศึกษาและการฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับหรือนักเรียนที่ประสงค์มีรายได้ระหว่างเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะอาชีพเพิ่มโอกาสการมีงานทำและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีตัวอย่างผลการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) โครงการหมอลำน้อยจิตอาสาพัฒนาเยาวชนคนขอนแก่น โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ร่วมมือกับสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ขับเคลื่อน Soft Power ด้านหมอลำสู่นักเรียนและเยาวชนคนขอนแก่น เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน นอกจากนี้ ยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

โครงการหมอลำน้อยจิตอาสาพัฒนาเยาวชนคนขอนแก่น

(๒) จัดการเรียนการสอนแบบ “ชุมนุมการทำงานอาชีพ” ทำสบู่ล้างมือ โดยโรงเรียนอนุบาลสุตรัก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีรายได้

ชุมนุมการทำงานอาชีพ ทำสบู่ล้างมือ

(๓) โครงการพัฒนาหลักสูตรอาชีพชุมชนและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน โดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดร้อยเอ็ด มีการส่งเสริมความรู้ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีหลักสูตรอบรมการเพิ่มพูนทักษะ (Re-skill) พัฒนาทักษะ (Up skill) และการเรียนรู้ทักษะใหม่ (New skills) ให้แก่สถานศึกษา จำนวน ๒๐ หลักสูตร สามารถสร้างรายได้ในการประกอบอาชีพให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเองเป็นวิทยากรให้กับชุมชนใกล้เคียงได้ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ได้สามารถนำไปจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ OTOP ชุมชน และศูนย์จำหน่ายสินค้า มีการวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่การบริหารด้านงบประมาณ เพื่อกำหนดหลักสูตรที่จะเปิดสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ครู สกร.ตำบล ประสานพื้นที่ เพื่อประชาคมความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้หลักสูตร โดยจัดการศึกษา ๓ รูปแบบ คือ หลักสูตรอาชีพระยะสั้นไม่เกิน ๓๐ ชั่วโมง หลักสูตรชั้นเรียนวิชาชีพ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป และ หลักสูตร ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ (ชั้นเรียนวิชาชีพ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป) ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มทักษะด้านความรู้ในแต่ละหลักสูตร และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

โครงการพัฒนาหลักสูตรอาชีพชุมชนและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน

(๔) “ตลาดนัดนักคิด” โดยโรงเรียนมหาไถ่ศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมด้านอาชีพในงาน “ตลาดนัดนักคิด” โดยมีการนำผลิตภัณฑ์ด้านอาชีพจากชุมชนจำลองสถานการณ์โดยบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระเรียนรู้ ทั้งแปดกลุ่มสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สูงจากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง

โครงการตลาดนัดนักคิด

(๕) “บริษัทสร้างการดี” โดยโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ ส่งเสริมทักษะอาชีพและการมีงานทำ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัตถุดิบ ที่มีในท้องถิ่น สร้างรายได้ระหว่างเรียนให้แก่นักเรียน สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ได้แก่ น้ำพริกจี่โป่มสมุนไพรรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ผลิตภัณฑ์กล้วยทอดพาเพลิน ลูกก็ใส่มะม่วงหาวมะนาวโห่ น้ำดื่มสมุนไพรรักษาสุขภาพ การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน และทักษะคอมพิวเตอร์กราฟิก นอกจากนี้ โรงเรียนยังเข้าร่วมโครงการสานพลังอนาคต Connext ED เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพมีงาน ด้วยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคามและบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่มมีความรับผิดชอบ มีวินัย และมีรายได้ระหว่างเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู คือ ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ยั่งยืนพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นทักษะอาชีพและมีการมีงานทำ ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน คือ โรงเรียนมีนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการจัดการศึกษา ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน คือ ชุมชนเข้มแข็ง มีทักษะอาชีพ สามารถประกอบอาชีพมีรายได้ เลี้ยงตัวเองได้ตามบริบทของชุมชนคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

บริษัทสร้างการดี ผลิตภัณฑ์น้ำพริก กล้วยทอด และลูกก็

(๖) กลุ่ม “ปราชญ์ ศาสตร์ ศิลป์ ถิ่นตักสิลา” ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวตน สู่เยาวชนและผู้สนใจในจังหวัดมหาสารคาม ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อจัดทำรูปแบบและแนวทาง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม “Mahasakham Modern Trade ทักษะอาชีพผู้เรียนเมืองตักสิลา” พัฒนาทักษะอาชีพ จำนวน ๑๓ ศาสตร์ ๘ ศิลป์ รวม ๒๑ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรสรภัญญะ หัตถกรรมไทย สาขาช่างทอผ้า การตลาดออนไลน์ สมุนไพรลาวัณ หมอลำกลอน สื่อสารภาษาอังกฤษอย่างง่าย ทักษะภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน นวดแผนโบราณ ขนมไทย & บายศรีผ้าแห้ง แพทย์แผนไทย หัตถกรรมเชือกมัดฟาง หมอแคน ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ หุ่นฟาง ดินเผา หมอลำหุ่น จิตรกรรม ๑ จิตรกรรม ๒ สื่อมัลติมีเดีย ผ้าพิมพ์ย้อมตักสิลา และ กังไม้อารมณ์ดี เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน เป็นการสร้างอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน ควบคู่กับการส่งเสริมสืบสานศิลปวัฒนธรรม

“Mahasakham Modern Trade ทักษะอาชีพผู้เรียนเมืองตักสิลา”

๓) ปัญหาอุปสรรค

๑. ห้วงเวลาในการดำเนินงานของบางโรงเรียน ติดภารกิจอื่น ทำให้ไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้
๒. งบประมาณค่อนข้างจำกัด ทำให้วัสดุสำหรับการดำเนินกิจกรรมอาจจะไม่พอเพียงต่อการฝึกทักษะอาชีพให้หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน
๓. ครูผู้สอนไม่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะอาชีพเพียงพอ
๔. ครูมีภาระงานการสอนและงานพิเศษในสถานศึกษามาก
๕. หลักสูตรในการฝึกทักษะอาชีพให้นักเรียนยังไม่ทันสมัย
๖. หลักสูตรบางหลักสูตรเป็นที่ต้องการของตลาด แต่มีผู้เรียนให้ความสนใจน้อย
๗. การจัดการศึกษาในบางหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนบางกลุ่ม เนื่องจากความแตกต่างด้านความเหลื่อมล้ำทางสังคมและบริบทของแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้หลักสูตรบางหลักสูตรมีผู้เรียนให้ความสนใจน้อย

๔) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวม

๑. ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการในการดำเนินงาน
๒. ควรมีการเปิดหลักสูตรอบรมการใช้เทคโนโลยีในการประกอบอาชีพให้เข้ากับยุคสมัย เช่น การขายของออนไลน์, นักวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analyst), อินฟลูเอนเซอร์และครีเอเตอร์ (YouTuber) เป็นต้น
๓. ควรสนับสนุนให้มีการประกวดทักษะด้านอาชีพ ในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนในพื้นที่ได้มีการแข่งขันทักษะ เพื่อพัฒนาฝีมือต่อไป โดยให้สำนักงานจัดหางานจังหวัด เป็นเจ้าภาพหลัก และให้หน่วยงานการศึกษาเป็นภาคีเครือข่ายร่วมในการเข้าร่วม
๔. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพให้กับนักเรียน ตามความต้องการและตามศักยภาพ และให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ มีทักษะในการเลือกตราสินค้าให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ เทคนิควิธีการสร้างหลักสูตรที่ทันสมัย สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน และเป็นอาชีพเมื่อจบการศึกษา ตลอดจนการสร้างความเข้าใจวิธีขายขายสินค้าในช่องทางต่างๆ นอกจากนี้ แต่ละโรงเรียนควรมีสหกรณ์ หรือ เวที ตลาดนัดในโรงเรียนหรือชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้นำสินค้าออกจำหน่าย
๕. ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิดในการทำงาน ของนักเรียน การสร้างความสามารถพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนหาตลาดแรงงานให้นักเรียนเมื่อจบการศึกษา
๖. ควรมีการสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านอาชีพ เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม จึงควรมุ่งเน้นหลักสูตรฝึกอบรมด้านอาชีพ มากกว่าการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพื้นฐาน มาประเมิน